

Ljudski tednik.

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Telefon št. 423.

== Rokopisi se ne vračajo. ==

Klerikalna pregrupacija.

»Kerl, wannst nit glei s Maul haltst, hau i dir eine runter, dass du di glei umgruppierst!« Persiflaža vojnih poročil avstrijskega generalnega štaba po šegavem dunajskem listu. Avstrijski generalni štab je vedel vedno poročati o zmagah, kadar pa je bil tepen zelo temeljito, je poročal, da je sklenil pregrupacijo.

Dr. Korošec, pripoznani šef klerikalnega generalnega štaba, je tudi priporočil na celjskem sestanku vodstva SLS. pregrupacijo stranke, potem ko je stranka dobila v Belgradu vse klofute, kar jih je imel Belgrad za oddati. Sklep strankinega vodstva v Celju pomenja nič več in nič manj, nego popoln bankerot generalnega štaba SLS. Izredna nezmožnost generalnega štaba in pa tudi nepoštenost različnih klerikalnih kričačev je privedla do popolnega poloma; veliko hitreje, nego je bilo misliti. »Fuč« je kratki izraz, ki popolnoma označuje klerikalne uspehe. Vse je fuč, karkoli so obljubovali demagogi SLS pred volitvami. Samo eno ni fuč in to je tolažilno za generalni štab, — **dnevnic!** Poslanci SLS bodo tudi v vročih dnevih poletja naprej uživali belgrajsko mano v obliki dnevnih 180 Din za vsakega gospoda. Saj bi bili tudi nad vse strašni — **pasji dnevi brez dnevnic.** Taki dnevi bi bili dvakrat pasji! Zato smo tudi vnaprej prerokovali, da bo celjsko zborovanje poteklo na vsak način tako, da dobe gospodje poslanci naprej dnevnic. Kdor pozna le količjak klerikalno mentalnost, ni mogel niti najmanje na tem dvomiti.

Figovo perje pa, da bodo šele v jeseni skleпали »definitivno«, in v tem vročem poletnem času stopili »v stik z ljudstvom«, je samo za najbolj neumne in hermetično zabite, železno-trdne somišljenike. Kdor ni popolnoma slep in povrhu še zabit, mora videti, da je SLS pobrala šila in kopita ter sramotno in kukavično zbežala, kakor hitro je stari gospod v Belgradu pokazal, »da je špasov sit«, žalostne junake SLS parkrat brenil ter dal razumeti, da »to še ni vse«. Imeli so zbirati med junaško pozo in dijete. Odločili so se za dijete....

Ljudstvo pa dobi šestkratni zemljiški davek in kuluk, poleg tega pa še tridesetodstotni »poboljšek« na osebno dohodnino! To je obljubljena avtonomija!

Naj ljudstvo malo posveži svoj spomin in pregleda klerikalno časopisje iz volilne dobe. Kaj so klerikalci takrat vse obljubovali! Zmanjšanje davkov, olajšanje vojaških bremen, zlasti pa tudi avtonomijo. Sedaj so pa avtonomijo sploh vrgli v koš, saj je klerikalen poslanec nedavno obljuboval svojim vernim volilcem, da pride avtonomija čez — **sto let!** Namesto davčnih olajšav je prišlo velikansko zvišanje davkov, namesto vojaških olajšav pa pride nov vojaški zakon, ki ne prinese niti mrvice onega, kar so obljubovali in prisegali gromovniki SLS. »Pogoreto« na celi črti. **Tako je bilo še vselej, odkar je nesrečna Koroševa roka pograbila vajeti stranke.** Od tega časa dalje se je ljudstvo vselej temeljito zmotilo, kadarkoli je zaupalo takozvani Slovenski ljudski stranki. V vseh kritičnih trenotkih je bilo ljudstvo tepeno z generalnim štabom vred. In doga-

ja se vedno znova, kar se je dogajalo v svetovni vojni: »Armada tepena, generalni štab na varnem«.

Dr. Korošec je star avstrijakant in nikdar ni bil nič drugega. Zato se je v skrajni zadregi oprijel metod avstrijskega generalnega štaba, ker drugih ne pozna in, ko je generalni štab na begu, razglša pregrupacijo.

Dosegel je, da njegove stranke nihče več ne smatra kot resne. Njegovo udejstvovanje je zgolj oportunistično, pri njem je vse samo to, kar imenuje »taktiko«. Pod to besedo pa razumeva parlamentarno spletkarjenje. **A veliki načelni boj zahteva nekoliko več: zahteva velikih sredstev, velikih gest in tudi nekaj junaštva in požrtvovalnosti.** To pa Korošcu ne prija, ki je mož malih misli, malih spletk in malih dejanj in ki je zlasti popolnoma prost vsakega smisla za lastno požrtvovalnost. Zato je bilo od njega skrajno nerodno in nepremišljeno, da je vrgel v svet besedo o **abstinenci jugoslovanskega kluba.** Mislil je, da bo s to besedo koga prestrašil in da bo s prazno gesto kaj dosegel. To mu je popolnoma spodletelo in moral je nastopiti sramoten umik, ki je prav katastrofalen, ker odslej ne bo nihče več upošteval pretenj njegove stranke, naj reče in žuga kar hoče. Njegov račun je bil popolnoma zgrešen, ker je prezrl, da nima opraviti z dunajskimi k. k. ministri, nego z v usodi utrjenimi možmi, kateri so vajeni vse drugih groženj kot so Koroševe in ki so vajeni celo gorja, ki ga Korošec sploh nikdar poznal ni. V takih razmerah ne izgovarjaj pretenj, ako nisi trdno odločen izvršiti jih v danem slučaju. Tu je dr. Korošec teme-

ljito grešil in zagrešil največjo in usodno napako, ker je ugled svoje stranke popolnoma uničil. Slovenci, ki smo zastopani v narodni skupščini po SLS, smo potom dr. Korošca srečno zaigrali vsak pomen v narodni skupščini in sploh v središčih našega javnega življenja. Upravičeno je pisal svobodomiseln dnevnik, da bi bila slika vsa druga, ako bi bilo v narodni skupščini 21 svobodomislenskih slovenskih poslancev namesto klerikalnih, ker bi v tem slučaju bilo v državnem središču slovenstvo **upoštevano** in bi se ne moglo prehajati preko slovenstva na dnevi red. Žalostna resnica! Koroščeva nezmožnost obhaja te dni svoje žalostno in razdrapano zmagoslavje, ker je pokazal višek svoje popolne politične nesposobnosti in onemoglosti. Trajalo bi sicer še nekoliko časa, da sprevidi to tudi nedolžna žrtev Koroševih duhovitih kozolcev: slovensko ljudstvo! Toda to spoznanje pride tako gotovo, kakor zimi sledi pomlad in jeseni zima. Žalibog bo to spoznanje drago plačano, a potem bo temeljito in definitivno. Dotlej bo pa dr. Korošec izvršil še nekaj »potez« po uzoru avstrijskega k. u. k. generalnega štaba na ljudske stroške.

Uspehi.

Vse velike besede, obljube in grožnje, s katerimi so pred volitvami obmetavali in zasipali slovenske volilce kandidati in pozneje izvoljeni poslanci, so se izkazale po trinpolmesečnem poslovanju narodne skupščine kot prazne, sposobne samo, da razburkajo duhove in da prikrijejo pravo stanje razmer, v katero je zavedla slovenska delegacija v dobi po prevratu s svojo nesposobnostjo in kratkovidnostjo slovensko ljudstvo.

Malokatera stranka je v svojem delu izkazala toliko nesposobnosti, kakor so jo pokazali slovenski poslanci v sedanjem parlamentarnem zasedanju zadnjih mesecev.

Z velikim hrupom so slavili kot svojo zmago, da se je osnovala samoradikalna vlada, češ da je to edina pot, ki vodi do sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. Srbska radikalna stranka je sprejela z odprtimi rokami podporo, ki so jo nudili slovenski poslanci pri sestavljanju vlade in bilo je čisto naravno, da se je te pomoči poslužila, saj je bila v njenem lastnem interesu.

Tisti, ki so zagovarjali čim ožjo politično in gospodarsko združitev s srbskimi pokrajinami, ko je šlo za

to, da si varujejo svoje osebne in strankarske koristi, ki so izročili vse avtonomno premoženje kranjske dežele osrednji državni upravi, so pred volitvami izpomenili pisavo svojega časopisja, hujskali na shodih proti Srbom, obljubovali, da bodo priborili avtonomijo itd. Taki odločni nasprotniki centralizma so postali seveda šele tedaj, ko so jih izrinili iz osrednje vlade. Ob prvi priliki pa so napravili poklon na desno, dasi so dobro vedeli, da je radikalna stranka šla v volilni boj na programu vidovdanske ustave. To je politika opotekanja.

Dosegli so uspehe pri volitvah, ker jim je ljudstvo verjelo, da bodo izvojevali, kar so obljubovali, znižanje davkov, omiljenje vojaških bremen, avtonomijo in vse, kar je ž njo v zvezi.

Zato, za kar so prevzeli od svojih volivcev mandat, pa se do danes niso niti najmanj oddolžili.

Dasi so pomagali radikalni stranki, da je popolnoma sama sestavila vlado, niso ničesar dosegli za svoje volivce in izpolnili niti ene svojih mnogoštevilnih obljub. V političnem in parlamentarnem življenju je navada, da se ne dela uslužnosti, ako se ne sprejema protiuslug. Mogoče je, da so jih prejeli, toda ljudstvo jih ne vidi in ne čuti...

Vlada je dosegla od svojega parlamenta vse, kar je hotela. Spravila je pod streho trimesečni državni proračun in nove davščine, kar je glavno. Vojaški zakon bo skupščina sprejela, kakor ga je vlada predlagala in kakor ga je že odobrila tozadevni parlamentarni odbor. In če bi vlada ne dosegla drugega kakor sprejetje dvanajstin, bi bilo to zanjo dovolj. V takem slučaju se ji ni treba več ozirati na pobožne želje slovenskih poslancev, kredite ima odobrene in denarja, kolikor ga potrebuje za svoje namene.

Ne glede na vse to, pa smo od sporazuma, ki so ga obljubovali pred volitvami, dalje kakor kdaj prej in ustvarjena ni niti podlaga, na kateri bi bil tak sporazum mogoč. Zvračati krivdo za ta »uspeh« na druge ni nobeno opravičilo tistega, ki je sam prizadet.

Ljudstvo gleda in strmi. Vsi zastopniki slovenskega ljudstva so združeni v enotnem parlamentarnem klubu, ki pa nima niti najmanjšega vpliva na tekoče parlamentarne posle. Kako je to mogoče?!

Politika, ki ne vidi naprej, kaj hoče in more doseči, sploh ni politika. Vsi izgovori, da se ne more vedeti naprej, kaj se bo zgodilo, o dobrih namenih in strogi opoziciji, so

jalovi. Kdor se hoče pečati s politiko, mora vedeti, kam ga pripelje, ker ne gre za osebe in osebne koristi, ampak za koristi ljudstva. Oni, ki jim je ljudstvo poverilo svoje zaupanje, nosijo odgovornost za svoje postopanje pred vso javnostjo, ki sodi po dejanjih in ne lepih besedah.

Naša parlamentarna delegacija v Belgradu ni s svojo politiko dosegla nič drugega, kakor to, da slovensko ljudstvo v resnici ne soodločuje več pri razvoju državnih poslov. Za take uspehe se zahvaljujemo. Danes je ljudstvo tako daleč, da ne more več govoriti o kakem zastopstvu, ker so poslanci, ki naj ga zastopajo, brez vsakega vpliva na razvoj razmer v državi.

Očitek, da so preglasovani in premalo številni, ne drži. Skoro vse mandate v Sloveniji so dobili in mano je iz politične zgodovine, da v parlamentarnem življenju ne šteje samo število glav, ampak predvsem to, kar je v njih.

Priznavamo, da se pamet ne da vlivati v glavo in da ni vsak osebno odgovoren, ako je nima dovolj. Toda med možni je vsakdo odgovoren za to, kar govori in obljubuje, odgovoren za to, da izpolni svojo besedo.

Na to pa še čakamo in kadar bomo to pričakali, bomo zabeležili uspehe zastopnikov slovenskega ljudstva.

Politični pregled.

Seje narodne skupščine so bile pretekli teden za nekaj dni odgodene, med tem pa je razpravljala zakonodajni odbor o uradniškem zakonu, ki pride v eni prihodnjih sej narodne skupščine v razpravo.

Preteklo soboto se je vršila seja ministrskega sveta, ki ji je predsedoval kralj. Poleg predsednika vlade Nikola Pašića so bili prisotni vsi ministri razen Krste Miletiča, ki je odpotoval po uradnih poslih. Kralj se je hotel poučiti o notranjem političnem položaju in delu narodne skupščine. Notranji minister dr. Vujičić, minister za promet dr. Janković in vojni minister general Pešić so poročali o svojih resortnih vprašanjih. Predsednik Pašić je očrtal delo narodne skupščine in izjavil, da želi vlada, naj se v narodni skupščini čimprej sprejmeta zakon o uradnikih in zakon o ustroju vojske in mornarice, ravnotako tudi, da naj člani finančnega odbora še pred počitnicami sestavijo načrt proračuna za leto 1923/24, da se bo moglo o njem razpravljati, ko se narodna skupščina ponovno sestane.

Kupijo se

smrekovi brzozjavni drogovci, mera 12/16—18/24, dolgi od 9—12 m, vseh vrst okrogel les, popolnoma zdrav in brez napake, hrastovi in bukovi pragi, običajne mere, ter zdravo suho bukovo oglje v kosih. — Ponudbe na upravo lista.

Nato mora priti v razpravo zakon o invalidih, ki ga bo ponovno redigiral minister socialne politike. Minister dr. Janković je izjavil, da se v najkrajšem času prične z graditvijo železnice Štip-Veles. Pašić je izjavil, da namerava v najkrajšem času popolniti ministrske portfelje in sicer ministrstvo za kmetijstvo in vode, ministrstvo trgovine in industrije ter ministrstvo ver, da se olajša ureditev razmer v državi.

Kakor se poroča, so najresnejši kandidati za min.: Krsta Miletić, ki bi prevzel ministrstvo za kmetijstvo in vode, Milan Simonović za ministrstvo agrarne reforme, g. Velja Popović ali dr. Koen za ministrstvo trgovine in industrije, za ministrstvo ver pa bržkone dr. Janjić. Od ostalih kandidatov se omenjajo g. dr. Vlada Andrić in Boža Maksimović, ministra notranjih del g. Vujičića pa bi zamenjal dr. Laza Marković.

Narodna skupščina je začela v ponedeljek zopet razpravljati. Minister za kmetijstvo in vode je predložil skupščini zakonski načrt za zavarovanje posevkov proti toči in poplavi. Skupščina je zakonu priznala nujnost. Notranji minister Vujičić je na pondeljkovi seji odgovarjal na vprašanje muslimanskega kluba glede poslovanja političnih oblasti v Bosni in Hercegovini. Minister je odgovarjal na interpelacijo posl. Spaha, zakaj se v najkrajšem času ne vrše občinske volitve v Bosni in Hercegovini, da volitve zato niso bile izvedene, ker v Bosni in Hercegovini še niso občine popolnoma organizirane. Oblasti imajo najprej izvesti organizacijo občin in bo radi tega minister v najkrajšem času predložil zakon o občinski samoupravi, sličen onemu za srbske občine. Kjer so občine v Bosni že organizirane, tam se imajo volitve izvesti v najkrajšem času. Posl. dr. Spaho se z odgovorom ni zadovoljil.

Na interpelacijo, zakaj se orožje odvzema le muslimanom in radičevcem, je notranji minister odgovoril, da ne obstoja nikaka tajna naredba in da se je ravno tako tudi Srbom odvzelo orožje. Med njegovo izjavo je prišlo do protestov muslimanov in zemljoradnikov.

Na torkovi seji narodne skupščine je vojni minister odgovoril

posl. Reisnerju na njegovo interpelacijo glede vojaških skladišč, ki se nahajajo v neposredni bližini Ljubljane. Minister meni, da bi bilo treba prej velikih kreditov za zidanje skladišč na drugem mestu in je izjavil, da se v današnjih skladiščih ne nahaja tako strelivo, ki bi bilo nevarno za Ljubljano in njeno okolico. Zgradbe, ki so se pričele graditi okoli skladišč se zaradi tega lahko dovrše in ne ogrožajo Ljubljane. Zaradi varnosti se naj razdalja municijskih skladišč od zgradb poveča še od 750 do 1000 m. Skupščina je nato volila sedem odborov. Glasovalo je 184 poslancev, 108 glasov je bilo oddanih za radikalce, ki dobe 12 članov v vsak odbor, 31 glasov za demokrate (po 4 člane), 11 glasov za zemljoradnike (po 1 član), 18 glasov za klerikalce (po 2 člana) in 16 za spahovce (po 2 člana). Skupščina je po razglašeni volitvah začela debato o zakonskem predlogu poslanca Voje Lazića (zemlj.) o zavarovanju posevkov pred točo in poplavo.

Pogajanja med Italijo in Jugoslavijo ne potekajo za nas ugodno. Italijanski ministrski predsednik Mussolini je poslal naši vladi noto, v kateri prosi, naj bi se vprašanje Reke čimprej rešilo, da bi se odstranile težkoče, ki se pojavljajo. Italijanska delegacija zastopa po nalogu svoje vlade stališče, da mora v gospodarskem in finančnem oziru priti Reka pod kontrolo Italije. Radi tega Italijani vstrajajo na stališču, da se ustanovi konzorcij, ki bi upravljal tudi Baroš in Delto. Naša delegacija zastopa stališče, da se Baroš in Delta ne moreta priključiti konzorciju temveč, da se morata izročiti v suvereno oblast naše države. Ker sta si ti dve stališči popolnoma nasprotni, so pogajanja dospela na mrtvo točko. Nekateri hrvatski listi so prinesli pretekli teden vesti iz Rima, da je med delegati naše kraljevine in Italije podpisan sporazum za konzorcij na Reki za dobo 99 let in da je razveljavljen oni del rapalske pogodbe, ki govori o samostojni reški državi. V vladnih krogih izjavljajo, da so te vesti neresnične. Pretekli teden je italijanski list »Avanti« tudi objavil hrzozjavko z Reke, da je začela

reška vlada pod predsednikom Depolijem odpravljati reške znake in zastave in jih zamenjavati z italijanskimi. S tem hoče naznačiti bližnjo združitev Reke z Italijo. Zaradi tega postaja razmerje do avtonomne stranke in do Hrvatov na Reki vsak dan slabše. D'Annunziju so obljubili, da mu poverijo vrhovno poveljstvo v slučaju vpada v Dalmacijo in na Reko. Zaradi tega je D'Annunzio opustil svoje potovanje v Pariz. Italijanski list »La Voce Republicanca« pa je poročal, da so italijanski vladni krogi zelo vznemirjeni vsled vesti, ki se trdovratno vzdržuje in po kateri so fašisti baje pripravljani na ekspedicijo v Dalmacijo. Fašisti nameravajo, kakor se govori, z nasiljem onemogočiti mirno rešitev jadranskega spora. Zaradi tega je vlada vsem oblastvom poslala potrebna navodila. Vesti italijanskih listov o fašistovskih pripravah za aneksijo Reke in napad na Dalmacijo, so izzvale v beograjskih političnih krogih veliko vznemirjenje. Kakor izgleda, nameravajo Italijani izvršiti na Reki prevrat in nas postaviti pred dovršeno dejstvo.

V Bolgariji je nastalo veliko razburjenje radi komunističnega gibanja, ki vedno bolj marašča. V Plevni so oblasti razkrile zaroto komunistov in zemljoradnikov, proti vladi Cankova. Po aretaciji bolgarskega komunističnega voditelja Kolarova je bila uvedena obširna preiskava o pripravah komunistov za sodelovanje z zemljoradniki. Vlada Cankova je po svojih agentih doznala, da nameravajo sovjeti z vsemi sredstvi podpirati protirevolucijo združenih komunistov in zemljoradnikov, ki naj bi se nato polastili vlade. Zarotniki razpolagajo z velikimi množinami orožja in municije. Vlada Cankova namerava podpirati pristaše starega ruskega režima. V Plevni so kofiscirale oblasti pismo boljševiškega komisarja Zinovjeva, ki daje duška nezadovoljnosti, da v Bolgariji še ni izvršena revolucija. Predbaciiva zarotnikom, da so neodločni in neaktivni in jih poziva naj gredo na delo. — Zastopniki male antante in Grčije so izročili 5. t. m. bolgarski vladi skupno noto, ki se glasi: »Vlade male antante in Grčije so sprejele z odobravanjem izjavo, ki jih je dala

bolgarska vlada, da bo točno spoštovala in izvrševala vse mirovne pogodbe in pogoje, katere je zaključila bivša vlada Stambolijskega. Ta nota pomeni obnovo normalnih diplomatskih odnošajev med Bolgarsko, malo antanto in Grčijo.

Nemško reparacijsko vprašanje je postalo radi atentatov v zasednem ozemlju veliko bolj zapleteno, kakor je bilo prej. Belgijska vlada je poslala nemški vladi noto, v kateri zahteva, naj državni kancelar Cuno obsodi atentate, ki so bili izvršeni proti okupacijskim četam v Porenju in Poruhrju. Francoska vlada se je pridružila temu koraku. Ako nemška vlada ne ugoditi tem zahtevam, bodo francoski in belgijski poslaniški zapustili Berlin in prepustili vodstvo odpravnikom poslov. Po razgovoru državnega kancelerja in papeževega nuncija o sabotaznem aktu sta pretekli teden belgijski in francoski poslanik glede atentata v Duisburgu objasnila naziranje svojih vlad in izjavila, da je za ta dogodek odgovorna tudi nemška vlada, ki je s svojimi odredbami glede pasivnega odpora in z demonstrativnimi sožaljnimi brzojavkami ob priliki prvih pojavov tega odpora dajala potuho povzročiteljem sabotaže. Vsled tega zahtevata belgijska in francoska vlada, naj nemška vlada obsodi atentat in stori vse, da najde storilce in jih pozove na odgovor. Kot dokaz, da so se atentata udeležili Nemci, navaja Belgija, da so se našli na mostu drobci nemške bombe. Nemški vojni minister je izjavil, da nemška vlada ne nosi nobene odgovornosti, čeprav bi bili pri dogodku soudeleženi tudi Nemci. Odredbe, ki jih je nemška vlada izdala od početka ruhrske zasedbe, niso povzročile atentata, ki je bil posledica trenutnega razpoloženja prebivalstva, za katero nemška vlada ne more odgovarjati.

Mirovna konferenca v Laussani sedaj ugodno napreduje. Pričakovati je, da bo mirovna pogodba med Turško, Grško in zavezniki podpisana do konca tega meseca. Turški parlament je pooblastil Izmet-pašo, da podpiše mirovno pogodbo v Laussani.

Madžarska in mala antanta. Pretekli teden je v mažarski narodni skupščini poslanec Ratay v proračunski razpravi ostro kritikoval notranjo in zunanjo politiko vlade. Nastopil je za sporazum s Češkoslovaško in Jugoslavijo in pripisoval krivdo, da do tega ni prišlo, izključno vladi grofa Bethlema. V imenu opozicije je zahteval, naj sedanja vlada odstopi.

Italija in Avstrija. V soboto je bila podpisana italijansko-avstrijska trgovinska pogodba in druge zraven spadajoče pogodbe, med njimi tudi dogovor o mejnem prometu. Pri tej priliki so bile izmenjane ratifikacije. Pogodbe stopijo v veljavo 15. t. m.

Rusija. Na drugem zasedanju eksekutive ruske federativne republike je bila sprejeta ustava zveze ruskih sovjetskih držav, ki stopi takoj v veljavo. Obenem se je na novo konstituirala zvezna vlada. Za predsednika je bil izvoljen Ljening, ljudski komisar za zunanje zadeve ostane Čičerin, za vojsko Trocki in za trgovino Krasin, ki je odložil funkcije vodje ruske trgovinske delegacije v Londonu.

Reka.

Pri določevanju mej med Jugoslavijo in Italijo je doslej zmagalo, kakor nas uče slabe izkušnje, še vedno italijansko stališče. Jugoslavija in Italija sta kot mejaša navezana na medsebojno sporazumno sožitje, ki pa se do danes kljub oficijelnim zatrjevanjem državnikov obeh držav še ni pokazalo v taki obliki, ki bi omogočila znosnejše razmere.

Krivda ne leži na jugoslovanski strani, kvečjemu v toliko, da jugoslovanski državniki niso znali svoječasno diplomatično izrabiti trenutke, v katerih bi bila Italija popustljivejša napram jugoslovanskim težnjam. Italija je nasprotno znala izrabiti vse naše notranje in zunanje težkoče, da je izsilila na naš račun razne teritorialne in druge pridobitve. Res je, da živa Italija kot velesila in članica velike antante v evropski diplomaciji napram Jugoslaviji prednostno stališče, vsekakor pa moramo priznati, da so imeli Italijani boljše diplomate, zakaj v v odnošajih med Jugoslavijo in Italijo se določno vidi jasna ravna črta italijanske zunanje politike, onemogočiti Jugoslaviji vsako konkurenco italijanski trgovini na Jadranskem morju ter pritegniti vso srednjeevropsko trgovino v italijanska pristanišča.

Boj med Jugoslavijo in Italijo je gospodarskega pomena, za absolutno premoč Italije na Jadranskem morju, ki ga smatrajo Italijani za italijansko jezero, dasi je balkanska obala, zlasti dalmatinska, po naravi razvitejša in sposobnejša za napredek morske plovbe in trgovino z ogromnim zaledjem Jugoslavije in držav na njenem severu. — Italija noče nobene konkurence na

Jadranu, ker hoče v bodočnosti trgovsko izkoriščati tudi Balkan. Od tod ves boj.

Pred dnevi je italijanski min. predsednik Mussolini izjavil v italijanskem min. svetu, da je sporočil v Belgrad, naj se pogajanja paritetne komisije v Rimu pospešijo v interesu Reke in odnošajev Italije in Jugoslavije. Jasno je, da si nihče bolj ne želi hitre rešitve reškega vprašanja kakor Jugoslavija in da je to rešitev doslej zavlačevala le Italija, ki je čakala ugodnih trenutkov, da bi nas kljub za nas slabo izpadlim rapalskim in st. margheritskim pogodbam pritisnila ob tla tudi pri vprašanju Baroša in Delte, ki ga smatra jugoslovanska vlada na podlagi omenjenih pogodb za rešeno.

Navedena izjava Mussolinija, ki zveni jako prijetno, pa izgleda v luči italijanskega časopisja in pojmovanju italijanskih političnih krogov tako čudno, da je upravičeno zbudila vznemirjenje v naši javnosti.

Italijanski tisk in italijanski politični krogi razlagajo namreč Mussolinijevo izjavo o pospeševanju pogajanj za rešitev reškega vprašanja na ta način, da naj bi se politična stran tega vprašanja rešila potom direktnega sporazuma z jugoslovansko vlado. To se pravi, da naj bi se meje reške države, zlasti z ozirom na Baroš in Delto, določile sporazumno naravnost med obema vladama, medtem ko naj bi paritetna komisija izvršila samo sprejete sklepe ter uredila gospodarska in tehnična vprašanja.

K temu se je pridružil še govor senatorja Grossicha (Grošič) v italijanskem parlamentu, v katerem je zahteval, naj se »svobodna« država Reka postavi pod italijansko suverenost, Jugoslaviji pa priznajo kot odškodnina nekateri deli reške okolice, ki spadajo po rapalski pogodbi pod reško državo.

Kako je videti, gre za uničenje rapalske pogodbe in st. margheritskih dogovorov, vsekakor pa za nove zapletljive v reškem vprašanju, ki jih želi Italija izzvati v svojo korist.

Jasno je, da mora jugoslovanska vlada odbiti vsak morebiten poizkus Italije za izpremenitev rapalske pogodbe ali pa st. margheritskega dogovora, zakaj na podlagi teh pogodb, kakor smo že omenili, je za Jugoslavijo vprašanje baroške luke in Delte rešeno in je nepotrebna vsaka nova določitev meja reške svobodne države. Italija je omenjene pogodbe podpisala in ratificirala in vsako tozadevno barantanje bi bilo od-

več in nam v škodo, ker bi pokazalo, da smo tudi mi pripravljene uničiti sklenjene pogodbe in podpise na njih.

Jugoslovanska vlada je že takrat mnogo popustila, ko se je spustila v st. margheritska pogajanja, zakaj st. margheritski dogovor pomenja že sam na sebi revizijo rapallske pogodbe. Jugoslovanska vlada je itak napravila svoječasno veliko koncesijo italijanski vladi s tem, da ni registrirala rapallske pogodbe pri društvu narodov. Ta popustljivost se nam maščuje in ako bi se registriranje rapallske pogodbe izvedlo, bi bil položaj za nas gotovo drugačen ter mogoče že dosežena rešitev reškega vprašanja, katere pospešitev zahteva Mussolini sedaj na tak sumljiv način.

V svoji politiki napram Italiji so jugoslovanski državniki še vedno podlegli. Naj omenjamo samo Wilsonovo črto, pogajanj radi Skadra, Zadra, otokov, ribiškega lova v Jadranskem morju itd. Vsemu temu je bilo krivo obotavljanje v odločilnih trenutkih. Sedaj pa je položaj tak, da je treba jugoslovanski vladi zahtevati samo izvršitev pogodbe, ki jo je Italija sama podpisala.

Reka ne potrebuje Baroša in Delte, Italija pa Reke ne, ker ji je še Trst preveč. Italija ima dovolj luk in pristanišč, dobro izgrajenih in zvezanih z železnicami z zaledjem. Za nas pa sta Baroš in Delta življenskega pomena, ker sta za velike pokrajine naše države po dosežaj zgrajenih železnicah najlažje dosegljiva. Dalmatinske luke bodo postale važnejši činitelj šele tedaj, ko bo izpopolnjeno železniško omrežje v Jugoslaviji in zvezano z njimi.

Nastaja pa tudi vprašanje, ali bi ne bilo za Italijo samo boljše, če se rešijo sporna vprašanja vsaj deloma zadovoljivo za obe strani. Z rešitvijo obmejnih vprašanj, s sklenitvijo zadovoljujočih trgovinskih in drugih pogodb z nami bi tudi Italija mnogo pridobila, zakaj jasno je, da sedanje razmere ne škodujejo samo Jugoslaviji, temveč tudi Italiji, kjer ljudstvo še pred vojno ni živelo ravno v najbolj zglodnih življenjskih razmerah.

Od pametnega poštenega sporazuma moreta imeti koristi, zlasti na gospodarskem polju, obe državi, Jugoslavija in Italija, ki poleg tega ne sme pozabiti, da ima v svojih mejah mnogoštevilno slov. manjšino in da je že svetovna vojna dokazala, da sila ni vedno na mestu.

Egoizem je le takrat upravičen, kadar se giblje v naravnih mejah!

POLITIČNE VESTI.

+ **Priden poslanec.** Takoj, ko je poslanec Jlukš izvedel, da je vlada sklenila kredit 50 milijonov za poškodovance po toči, se je podal na intervencijo. Šel je osebno do ministra za poljoprivredo in vode ter zahteval od njega, da se postavi v državni proračun vsota 50 milijonov Din za oškodovance po toči. Minister mu je zelo prijazno obljubil, da se je to že zgodilo, ter mu je segel prijazno v roko. Potem se je podal poslanec Jlukš na brzojavni urad in je sporočil glasilu svoje stranke v glavnem mestu »Cenevols«, da je, vsled njegove uspešne intervencije, vlada postavila v proračun 50 milijonov Din za odškodnine po toči poškodovanim. »Cenevols« je to takoj objavil v poglavju »Uspešne intervencije naših poslancev«, na kar se je zaupanje, katero uživa poslanec Jlukš med svojimi volilci, še skoro pomnožilo.

+ **Seja vodstva SLS v Celju.** Preteklo nedeljo se je sestalo v Celju vodstvo SLS, ki se je posvetovalo o političnem položaju in taktiki, ki jo naj zavzemajo poslanci SLS v Belgradu. O položaju je poročal dr. Korošec, ki je navajal, kaj je hotel njegov kljub doseči, povedati pa seveda ni mogel, kaj je dosegel. Vso krivdo je zvrčal na radikalce, nekateri listi pa poročajo, da se na tem posvetovanju tudi o Radiču ni govorilo preveč prijazno in da se je ravno o stališču napram Radiču pokazala neenotnost mišljenja v vodstvu SLS. Iz poročil, ki so jih prinesli o tem zborovanju klerikalni listi, se vidi med vrstami, da vlada v SLS nezadovoljstvo vsled neuspehov politike njenih poslancev. Kakor je razvidno iz komunikeja, ki so ga izdali o tem zborovanju, niso pravzaprav ničesar sklenili. Komunike jasno kaže, da ne vedo, kaj naj store. Komunike se glasi: »Vodstvo SLS je zaslišalo izčrpno poročilo strankinoga načelnika dr. Korošca o sedanjem političnem položaju ter po temeljiti debati soglasno izrazilo svoje mišljenje, da se končni sklepi o taktiki Jugoslovanskega kluba donesejo neposredno pred začetkom jesenskega zasedanja narodne skupščine. Med tem naj se drže neprestani stiki z volivci, da se more nadaljna taktika določiti v popolnem skladu z narodno voljo. Vodstvo SLS naroča načelstvu stranke, da izvrši vse priprave (volitve novih zaupnikov), da se more vršiti v prvih dneh v jeseni zbor zaupnikov SLS. V debati se je konstatiralo, da preziranje zagreb-

škega sporazuma, novo obremenjevanje z davki in dokladami na neenaki podlagi, gospodarsko zanemarjanje prečanskih krajev, preganjanje muslimanskega elementa v Bosni, ostri nastop proti hrvatskemu narodnemu zastopstvu in hujskanje belgrajskega časopisja, nikakor ne služi ideji sporazuma, vsled česar je dosedanja taktika slovenskega narodnega zastopstva zelo otežkočena. Jugoslovanskemu klubu je izreklo vodstvo radi njegovega delovanja za zakonodajno samoupravo Slovenije neomejeno zaupanje in zahvalo.« V komunikeju sta dve najvažnejši izjavi: 1. da se končni sklepi o taktiki Jugoslovanskega kluba donesejo neposredno pred začetkom jesenskega zasedanja narodne skupščine — in 2. da je dosedanja taktika slovenskega narodnega zastopstva zelo otežkočena. Prvi sklep nam kaže, da je bila pravilna trditev našega lista, da so bile prazne grožnje o odhodu klerikalnih poslancev iz Belgrada, druga izjava pa nam istotako dokazuje pravilnost naših trditev, da je taktika Jugoslovanskega kluba ponesrečena in da ravno radi tega zadeva na težkoče. Končno pa dokazuje ves komunike, koliko je že ponehala bojevitost klerikalnih voditeljev.

+ **Dr. Korošec in Stjepan Radić.** Znano je, da je Radićeva stranka dobila pri zadnjih volitvah v Prekmurju dva mandata in da so razni klerikalni listi, v prvi vrsti mariborski, že večkrat napadli Radića, ki se ga kljub zavezništvu boje, da bi ne razširil še bolj svojega vpliva v Sloveniji. Značilna je tudi izjava dr. Korošca na celjski seji vodstva SLS, kjer je dejal očitno na naslov Radića in njegovih prijateljev: Ne gremo pod srbsko nadvlado, šli pa tudi ne bomo pod hrvatsko nadvlado. Mi hočemo svojo avtonomijo in sicer za vso združeno, od nikogar okrnjeno Slovenijo. Zato tudi odločno povdarjamo, da ne damo našega Prekmurja, ki bo naša žitnica in ki je in bo ostalo slovensko. Če kdo med nami Slovenci o slovenski politiki misli drugače, potem opravlja posle intriganta, ki spravlja Slovence v nevarnost, da bi začeli borbo za svojo samostojnost, za svojo neodvisnost ne samo od Srbov, ampak tudi od Hrvatov. Tak Slovenec ni pravi Slovenec, ki hoče, da bi imeli po vojski s Srbi voditi še eno vojsko proti svojim sedanjim zaveznikom, da se ne pohrvatimo.« Ali se dr. Korošec boji pohrvatitja? Menda ne, pač pa se boji za mandate.

+ **Teritorijalna razdelitev škofij v Jugoslaviji.** S sklepom konkur-

data z Vatikanom se bodo rešili tudi cerkveni teritorialni odnosi posebnih kat. škofij. Kakor znano, so se po prevratu spremenile tudi teritorialne razmere posameznih škofij. Nekateri kraji katoliških škofij spadajo pod jurisdikcijo škofov, ki se nahajajo izven meja naše države. Kakor poročajo listi, se namerava to vprašanje rešiti na ta način. Ustanovi se za vso državo pet rimsko-katoliških nadškofij: 1. zagrebška, obsegajoča škofije Krk, Senj, Djakovo in Krizevce; 2. splitska, obsegajoča Kotor, Dubrovnik, Hvar, Šibenik in Biograd ob morju; 3. beogradska, obsegajoča škofije Skoplje, Vel. Bečkerek, Bar, Vršac, Subotico, Novi Sad; 4. sarajevska, obsegajoča Banjaluko in Mostar ter 5. ljubljanska, obsegajoča poleg ljubljanske škofije še mariborsko.

+ **Izenačenje davkov.** V finančnem ministrstvu se izdeluje zakon o centralizaciji in izenačenju davčne službe. Vsa davčna služba in vsi davčni uradi bodo pod kontrolo edinega ravnateljstva v Belgradu.

+ **Boka Kotorska prideljena Črnigori.** Uradni »Dalmatinski glasnik« je objavil naredbo ministrskega sveta, da se okraj Boka Kotorska prikloni zetski (črnogorski) oblasti v smislu ustave in zakona o upravni razdelitvi države. Kompetenca Splita preneha takoj.

+ **Podaljšanje obrambne pogodbe med Jugoslavijo in Rumunijo.** Dne 8. t. m. je bila podaljšana za dobo 3 let defenzivna pogodba med Jugoslavijo in Rumunijo, ki se je sklenila v Belgradu 7. junija 1921. Pogodba se nanaša na slučaj neizzvanega napada od strani Mažarske ali Bolgarije, če bi nameraval izpremeniti mednarodni položaj, kakor ga določajo pogodbe v Trianonu in Neuillyju.

+ **Novi bolgarski poslanik v Belgradu.** Bolgarska vlada je imenovala bivšega načelnika ministrstva zunanjih del Vakarelskega za poslanika v Belgradu.

+ **Ameriško posojilo.** Iz Belgrada poročajo, da je Bleerovo posojilo končno odpovedano in da se torej drugi obrok ne bo izčrpal. Sedaj se pripravljajo pogajanja za sklenitev državnega posojila v Angliji in zadnji obisk angleškega poslanika Younga pri dr. Ninčiču je s tem posojilom v zvezi.

INOZEMSKÉ VESTI.

* **Novi tržaški škof.** Papež je imenoval dr. Alojzija Fogarja za škofa v Trstu. Novi škof je rodom iz Podgore pri Gorici. Bogoslovje je študiral v Gorici in Inomostu. Bil je nekaj časa prefekt v malem semenišču, potem pa profesor na gimnaziji. Njegova mati je bila Slovenka.

* **Don Sturzo odstopil.** Znani voditelj italijanske ljudske stranke don Sturzo je na seji osrednjega odbora stranke podal svojo demisijo. Strankin komuniste o demisiji pravi, da je moral don Sturzo odstopiti, da se da stranki priložnost pred vsem svetom pokazati, da je dovolj močna tudi brez njegovega vodstva biti kos svojim sovražnikom. Gre za zmago fašistom prijaznega krila v italijanski ljudski stranki, ki se je že dolgo prizadevalo vreči Struza in s tem odstraniti glavno zapreko za čim ožje sodelovanje popolarov s fašisti.

* **Obsodba Rašínovega morilca.** Dne 4. t. m. se je pred državnim sodiščem v Pragi vršila razprava proti Josipu Šoupalu, ki je dne 5. januarja streljal na češkoslovaškega finančnega ministra dr. Rašina. Šoupal je bil obsojen na 18 let težke ječe, poostrene s postom in temnico na dan atentata.

* **Poseti vladarjev v Varšavi.** Kakor poročajo poljski listi, namerava v jeseni posetiti Poljsko belgijski kralj Albert. Temu obisku se pripisuje velika važnost, kakor obisku maršala Focha in rumunskega kralja Ferdinanda. Naš kralj Aleksander bo posestil Varšavo bržkone še tekom letošnje jeseni.

* **Pastirsko pismo pravoslavne patriarha Tihona.** Kakor poročajo iz Moskve, je patrijarh Tihon objavil pastirsko pismo, v katerem izjavlja, da je deloval proti sovjetski vladi in dela sedaj pokoro. V pismu pozivlja vse neprijatelje naroda, monarhiste in bele gardiste, da ustavijo svoje akcije, posebno pa izgnane duhovnike in vodje koncila v Sremskih Karlovcih, ki jih tudi opominja na pokoro, ker bodo sicer pozvani pred cerkveno sodišče v Moskvi.

DNEVNE VESTI.

— **Škodljiva varčnost v železniški upravi.** Belgrajski list »Republika« je nedavno objavil sledeče: Ministrstvo za promet je dalo svojemu osoblju za stanovanja 93 vagonov. Od Belgrada do Skoplja se plača za prevoz blaga s takim vagonom 6000 dinarjev. Ako napravi vagon, vštévši nalaganje in potovanje, na

mesec samo trikrat svojo pot, močje pa je šestkrat in večkrat, potem da ta vagon 18.000 dinarjev na mesec dohodkov. Na leto bi znašalo to 216.000 dinarjev. Devetintrideset vagonov daje letno 20 milijonov 88 tisoč dinarjev... Torej dvajset milijonov je treba dati letno za stanovanja 93 železniškim družinam v naši državi. Drugod bi sklepali takole: Za stanovanje eni družini je potrebna soba, kuhinja, predsoba, kopalnica, stranišče in shramba. Vse to bi obsegalo 50 kvadratnih metrov. Za 93 družin bi bilo potrebno 4650 kvadratnih metrov zazidanega prostora, kar predstavlja dve trinadstropni hiši po 775 kvadratnih metrov. Naj bi veljal vsak zazidan kvadratni meter tega poslopja največ 8000 dinarjev, bi veljala ena trinadstropna hiša do 6.200.000 dinarjev, obe skupaj pa 12.400.000 dinarjev. Vagoni prinesejo letno 20, 088.000 dinarjev, kar pomeni, da bi uporaba vagonov v enem letu prisluzila železničarjem stanovanja, poleg tega pa še državi 7.000.000 dinarjev.. Nadalje to pomeni: Odkar sede železničarji v teh vagonih do konca tekočega leta, bi ti vagoni napravili državi deset takih trinadstropnih hiš, poleg tega pa bi prinesli državi najmanj 35 milijonov dinarjev.« — Kakor je iz navedenega razvidno, so naši državniki in politiki zelo slabi računarji. Na eni strani tožimo o pomanjkanju vagonov, na drugi pa o stanovanjski krizi, nihče pa se ne zmeni za to, da bi se stvar prijela pri korenu. Račun navedenega lista je pravilen in kaže, kako se pri nas gospodari brez potrebne razsodnosti. Ako bi država gradila ob pravem času stanovanja za železničarje, ki jih bo slej ali prej tudi morala, bi bila ta stanovanja tudi znatno cenejša, stanovanjska kriza bi bila omiljena, železniški promet zboljššan, bilo bi mnogo manj nezadovoljnosti med ljudstvom in veliko več denarja v državnih blagajnah. O takih stvareh pa seveda nimajo časa, da bi razpravljali naši ljudski zastopniki v narodni skupščini.

— **»Slovenec« poroča iz Belgrada:** »Vse časopisje se bavi s sejo vodstva SLS v Celju in je objavilo komuniste.« Tudi mi smo ga objavili; za smeh in za kratek čas mora biti nekaj.

— **Kralj in kraljica na Bledu.** Kakor poročajo listi, kralj ta mesec ne bo zapustil prestolice. Če bo narodna skupščina do konca tega meseca rešila svoj dnevni red, bosta kralj in kraljica začetkom avgusta odpotovala na Bled kjer bosta ostala dalje časa.

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

Škoda po toči. Po podatkih, ki jih je dobilo ministrstvo za poljedelstvo iz raznih krajev države, znaša škoda vsled toče okoli 300 milijonov dinarjev. Najbolj so prizadeti neki kraji v Srbiji, potem v Vojvodini in potem v Sloveniji.

— **Iz državne službe.** Dr. Fran Jež, direktor invalidske direkcije v ostavki, je imenovan za pravnega zastopnika pri prvostopenem sodišču v Prokuplju.

— **Kaplan Josip Lovšin utonil.** V Preserju je v soboto popoldne utonil kaplan Josip Lovšin. Šel se je kopat v jezero. Pri kopanju ga je prijel krč in našli so ga mrtvega v plitvem jezeru. Pokojnik, rodom iz Sušja pri Ribnici, je deloval v duhovno-pastirski službi šele dve leti. Bil je mirnega značaja in splošno priljubljen. Truplo so prepeljali v Preserje, kjer je bilo v ponedeljek ob veliki udeležbi župljanov položeno k počitku. — R. i. p!

— **Železniška nesreča.** V soboto ponoči je pri tržaškem brzovlaku, ki prihaja v Ljubljano ob 0.17 ponoči, skočila pri postaji Verd lokomotiva s tira. Človeških žrtev ni bilo. Vlak je imel nad tri ure zamude.

— **Smrtna nesreča na železnici pri Zalogu.** Dne 8. t. m. je doletela 27 letnega kurjača kemične tovarne v Mostah Martina Žekarja žalostna smrt. Žekar je okoli 6. zvečer odšel z doma na delo v kurilnico. Pri čuvajnici 624 je skušal prekoračiti tir, ki pa je bil zaprt z barijero. Ko je Žekar šel čez tir, je privozil z glavnega kolodvora osebni vlak št. 48, ki je vozil proti Zagrebu. Žekar se je spretno umaknil, pri tem pa je prišel pod lokomotivo št. 3, ki je prihajala z nasprotne strani s polno paro. Lokomotiva ga je povozila do mrtvega. Udrlo mu je prsni koš in odrezalo obe nogi nad stopalom. Truplo, ki je grozno razmesarjeno, je bilo prepeljano v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Pokojnik zapuša mlado vdovo in 6 mesecev staro dete.

— **Premovanje konj.** Konjerejski odsek 2 kmetijske družbe za Slovenijo (bivše Štajersko in Prekmurje) priredi letošnje premovanje plemenskih konj 16. julija ob 9. uri pri Sv. Lenartu za sodni okraj Sv. Lenart 17. julija ob 14. uri v Spodnji Polskavi za sodne okraje Maribor in Slovenska Bistrica, 18. julija ob 8. uri za Ptuj, 23. julija ob 8. uri za Ljutomer, 25. julija ob 8. uri v Beltinceh za celo Prekmurje, 26. julija ob 8. uri v Gornji Radgoni za Apaško kotlino; 30. julija Šmarje pri Jelšah ob 9. uri za sodni okraj Šmarje in občine Sv. Jurij ob južni železnici in Sv. Jurij okolica iz sodnega okraja Celje, ter 31. julija ob 9. uri za sodne okraje Celje in Vransko v Žalcu. V Ljutomeru se bodo upoštevale le toplokrvne pasme, v Ptuj in Spodnji Polskavi toplo in mrzlo-

Somišljeniki, prispevajte v tiskovni sklad!

krvne pasme, v vseh drugih krajih pa le mrzlokrvne pasme.

— **Svinjski sejmi v Celju prepovedani.** Da se nadaljnje širjenje škrlatice, ošpic in drugih epidemij prepreči, je mestni magistrat celjski iz ozirav javnega zdravja ukinil do nadaljnjega tedenski svinjski sejem v Celju, ki se vrši vsako sredo in soboto na mestnem sejmišču.

— **Iz seje celjske okoliške občine.** Sklenilo se je, da se zgradi novo šolsko poslopje za celjsko okolico po sklepu in predlogu krajnega šolskega sveta. Nadalje se je okoliška občina celjska zavezala prispevati k popravilu kapucinskega mostu v Celju 33.000 Din.

— **Vremenske razmere v Celju.** Po dolgi dobi vednega deževja se je pojavila v Celju zadnje dni neznozna vročina.

— **Tatvina.** V tovarni Westen v Celju, kjer se izdeluje emajlirana posoda, se je že delj časa opazovalo, da izgineva posoda. Slednjič se je posrečilo zasačiti tatove. Dosedaj so zaprli 9 oseb. Poizvedbe se nadaljujejo.

— **Štirje duhovniki utonili.** V ponedeljek, 9. t. m. se je pripetila na Dravi nesreča, ki je zahtevala štiri človeške žrtve. K veleposestniku Hirschmanu v okolici Brezna nad Mariborom so bili povabljeni Miro Volčič, župnik iz Brezna, Ivan Baznik, župnik pri Sv. Trojici v Halozah, novomašnik Rudolf Ribič in bogoslovec II. letnika Držečnik iz Št. Janževega vrha. Ko so se zvečer vračali z namenom, da bodo vsi prenočili pri župniku Volčiču v Breznu, so morali čez Dravo. Poklicali so brodnika Mazeja, da jih prepelje. Ko so bili v sredini deroče Drave, se je nenadoma odtrgala vrv. Deroča voda je z veliko brzino nesla čoln proti bližnjemu mostu, kjer štrli iz vode precej velika skala. Čoln je zadel v skalo, se prevrnil in vseh pet oseb je padlo v vodo. Brodar, ki je dober plavač se je rešil, oba župnika in oba bogoslovca pa so se borili še nekaj časa z besnimi valovi. Brodar je še slišal njihove obupne klice, a pomagati jim ni mogel in drug za drugim so izginili v Dravi, ki jih je odnesla s seboj. Trupel še niso dobili. Tragična usoda ponesrečenih vzbuja v celi dravski dolini veliko sočutje. Ponesrečeni novomašnik Ribič je imel že vse pripravljeno za novo mašo, ki bi jo bil moral brati prvo nedeljo v avgustu. Župnik Baznik je prišel kot pridigar na novo mašo J. Kupčiča v Ruše.

— **Samomor kmeta.** V Jarenini pri Mariboru se je ustrelil v prsi mlad kmet Jakob Krajec radi družinskega prepira z ženo in taščo.

— **Zagreško vseučilišče.** Zagrebški listi poročajo, da je vlada ukinila poverjenišvo za prosveto pri pokrajinski upravi ter ga nadomestila z delegacijo. Zagrebško vseučilišče, ki je doslej spadalo pod kompetenco poverjenišva, je sedaj podrejeno direktno ministrstvu prosvete.

— **Nova odredba proti nošnji orožja.** Z ozirom na razne izgrede, ki so se v zadnjem času odigrali v Zagrebu, je ministrski svet izdal stroga navodila glede nošenja orožja. Osebe, ki žele nositi orožje, se morajo obračati za dovoljenje na okrajna glavarstva, a okrajna glavarstva bodo oddane prošnje odposlala v Belgrad na ministrstvo vojne in ministrstvo za notranje zadeve. Dovoljenje nositi orožje bodo dobile le one osebe, kojih vedenje ni nevarno interesom države. Osebe, ki bodo nosile orožje brez tega dovoljenja, bodo strogo kaznovane po zakonu o zaščiti države. Kazen zopora se v teh slučajih ne more spremeniti v denarno globo.

— **Čebelarstva razstava v Sarajevu.** Tekom meseca septembra se vrši v Sarajevu velika čebelarstva razstava, katere se udeležijo čebelarji cele države. Razstavo subvencionira državna razredna loterija s 25.000 dinarji.

— **Nezgodja slovenskega opernega pevca v Splitu.** Ob priliki kongresa gledaliških igralcev v Splitu se je vršila v petek predstava »Sevilskega briveca«. Pri tej predstavi pa je prišlo do mučnega incidenta. Član ljubljanske opere g. Kovač je iz bogve kakih vzrokov pel zelo slabo in publika ga je — izžvižgala. Predstava se je radi tega incidenta morala prekiniti. Ljubljance ni so v znak protesta hoteli takoj zapustiti kongres. Na posredovanje uglednih meščanov so vendar ostali v Splitu, a spor je tako oster, da ga bo težko gladko izravnavati. Kakor je soditi, na slovenska grla dalmatinsko vino slabo vpliva. Ni vsakdo za vse.

— **Obnovitev pomorskega prometa.** Mornarji in kapitani naših pomorskih ladij stavkajo radi prenizkih plač, radi česar je zastal skoro ves promet ob naši obmorski obali. Z 8. t. m. pa je vzpostavila Jadranska plovidba s parnikom »Salona« začasno brzovozno proggo Bakar-Gruž in Bakar-Split. Odhod iz Bakra vsako nedeljo in četrtek ob 18. uri.

— **Velika zapuščina.** Dalmatinski rodoljub Ivan Sarga je zapustil svoje veliko premoženje rodni občini Milne na Braču. Po odbitku vseh stroškov dobi občina samo iz izkupička deležev solitrnega podjetja 124.725 funtov šterlingov ali preko 200 milijonov kron.

— **Borza za trgovino s prešiči v Belgradu** se osnuje, kakor poročajo

listi, že v najkrajšem času. Baje je vlada temu predlogu že pritrčila.

— **Katol. cerkev v Nišu.** Poleg prispevkov, ki se zbirajo za zgradbo katoliške cerkve v Nišu, je dalo ministrstvo ver 10.000 Din kot svojo podporo. Z zidavo pričnejo že v tekočem letu. Veliki prispevki prihajajo iz Hrvatske in Slovenije. Niška cerkev bo najlepša katoliška cerkev v Srbiji.

— **Letošnji pridelek tobaka v naši državi** bo znašal približno 130.000 centov. S tobakom posejana površina znaša 16.128 ha. Polovico vsega pridelka bo dala severna in južna Srbija, Hercegovina in Črna gora.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovarov. Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana Brešč št. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

O naših železnicah.

Pritožbe o naših železnicah so danes na dnevnem redu. Menda ne mine dneva, da ne čitamo v tem ali onem listu dopis iz gospodarskih krogov, ki žigosa razne nedostatke, ki so se vgnezdili v naši železniški upravi. Promet se ne razvija tako, kakor bi se moral, vsled tega trpi vse naše gospodarsko življenje, skratka, naše železnice ne izvršujejo svoje naloge. Kaj je temu vzrok in kako bi to stanje izboljšali?

O tem vprašanju je prinesel pred nedavnim časom zagrebški »Südslav. Lloyd« članek, ki je vsekakor uvaževanja vreden. Predvsem pokaže člankar na dejstvo, da je že minulo četrto leto, kar imamo skupščino, a da še ni bilo slišati o kaki debati, ki bi bila skušala rešiti ali vsaj dognati glavne smernice, po katerih naj uravnamo rešitev železniškega vprašanja. Vlada in skupščina se zavedata menda premalo važnosti tega vprašanja!

Deloma je to tudi razumljivo! Predvojna Srbija je imela razen lokalnih železnic le eno veliko progo, Belgrad-Niš-Carigrad, ki je bila mednarodna. Za veliki svet je Srbiji ta proga zadoščala, rešiti je imela zase samo še vprašanje lokalnih železnic in jih spraviti v sklad s skupnimi interesi. Po polomu stare monarhije pa smo dobili približno še 900 km železniškega omrežja, ki je bilo zopet — pred vojno — razdeljeno v dve popolnoma različni skupini. Kar je bilo železnic v Sloveniji, jih je gradil in vodil Dunaj z izrazitimi cilji, kar jih je bilo na Hrvaškem jih je gradila in vodila Budimpešta s svojimi posebnimi cilji.

V Avstriji in na Mažarskem je bilo železniško vprašanje gospodarsko-politično vprašanje, a lahko tudi rečemo, gospodarsko in politično. Glavne proge v Sloveniji so imele predvsem cilj, da vežejo vse avstrijsko zaledje in še Nemčijo z jadranskim morjem, s Trstom. Narodnostno agresivnih ciljev, ki jih je Avstrija istočasno zasledovala, mi menda ni treba še posebej omeniti, saj nam je izrek o konici nemškega meča in o nemškem mostu do Adrije še vsem v spominu.

Tudi na Hrvaškem ni bilo mnogo drugače. Budimpešta in Reka sta bili stebra mažarskega imperikalizma in ta stebra je bilo treba gospodarsko tako dvigniti, da jih nihče ne premaga. Temu cilju je služilo tudi reševanje železniških vprašanj, tarifov, zvez itd. Saj je na primer znano, da si prišel iz Zagreba preko Budimpešte hitreje v Belgrad, nego če si potoval po najbližji črti — ob Savi navzdol!

Nastopili smo dedščino, dobili smo pa samo kose in koščke velikih prog, ki nas vežejo v ostalim svetom in dobili smo številne lokalne železnice. Vse drugo moramo sami zgraditi. Sami moramo iskati novih vezi z morjem, sami moramo predelati lokalne proge, dognati njihovo vrednost za naše gospodarsko življenje, jih dograditi, če je potrebno in jim dati nove zveze. Naše gospodarsko življenje je dobilo druge smeri in po teh smereh moramo uravnati naše železnice!

Ali se vlada tega zaveda, ali se tega zaveda skupščina?!

Drugi vzrok naših neurejenih železniških razmer je brezdvomno tudi slaba plača železničarjev in uradnikov sploh. To je tako splošno znano in priznано, da ni treba več nobenih besedi. Priznali so to že vsi, **tudi vlada in skupščina priznavajo to že štiri leta!**

Spričo takih razmer, ki ogrožajo naše gospodarsko življenje in ne škodujejo samo ugledu SHS, temveč tudi žepu, finančnemu ministru in nam vsem, nastane vprašnje, ali bi ne kazalo dati naše državne železnice v privatne roke. To je gotovo, zboljšanje naših prometnih sredstev je nujna zadeva, nujna za celo našo državo in vsak dan ne prinaša samo novo škodo, temveč otežkoča tudi sanacijo nevzdržnih razmer. Kdo je končno železniški minister, bo menda vse eno, Korošec je menda v teh zadevah ravno tako »nedolžen« kakor kak drug »politik« iz Šumadije ali iz Macedonije. A treba je na odgovornih višjih mestih ljudi, ki poznajo ves naš gospodarski ustroj in

zdi se nam, da ibaš takih nimamo več, ker bi bil sam čudež božji, če bi se nahajali v državni službi še ljudje, ki imajo široko gospodarsko naobrazbo, **ljudje, ki so zmožni uspešno in dobičkanosno voditi veliko gospodarsko podjetje**, kakršno je železnica. Ne delajmo si nobenih iluzij in priznajmo predvsem, da je železnica veliko trgovsko podjetje, bolje rečeno veliko spedijsko podjetje in tako podjetje je treba upravljati kot več in marljiv trgovec in gospodar. Treba je hitro, varčno in razumno delati, da bo od takega podjetja kaj dobička in dobiček bó le, če bo delo vzorno. Ako pa imam gostilno, ki mi že štiri leta propada, bom skušal rešiti, kar se rešiti da in bom dal gostilno v najem.

GOSPODARSTVO.

UMETNA GNOJILA.

XV.

Gnojenje oljnim in industrijskim rastlinam, hmelju, tobaku, zelenjadi in vrtnim pridelkom.

Oljne rastline rabijo močno zemljo in mnogo hranilnih snovi, radi tega bomo najbolje gnojili s hlevskim gnojem. Vendar je treba včasih še umetnih gnojil.

Repica uspeva najbolje, če smo ji gnojili z ovčjim gnojem, ki vsebuje mnogo dušika. Na zeleno gnojenje uspeva tudi dobro. Umetna gnojila ji moramo dati v neposredno bližino, ker ima le malo koreninic, ki vsesavajo hrano. Od umetnih gnojil bomo rabili Tomasovo žlindro (4—6 q ali superfosfat (3—4 q), 40 odstotno kalijevo sol (1,5 do 2 q) in čilski soliter (1—2 q) ali apneni dušik (1,2—2 q). Spomladi lahko trosimo na glavo še 1 q čilskega solitra ali 1 q apnenega dušika.

Mak uspeva prav dobro, če se mu gnoji z hlevskim gnojem. Fosforove kisline in kalija rabi le malo in popolnoma zadoščata 2 q superfosfata in 1 q 40 odst. kalijeve soli. Potrebni dušik pa mu damo z amonijskim sulfatom.

Lan uspeva najbolje na močni, peščen i lovnati zemlji, modra glinasta ali suha peščena zemlja ni zanj. Lanu ne smemo gnojiti s svežim hlevskim gnojem, temveč moramo spraviti gnoj že jeseni na polje, ali pa gnojimo s hlevskim gnojem prejšnji rastlini. Le tako se bo lan dobro razvil. Zelo dobro uspeva lan na umetna gnojila, na boljši zemlji mu bomo dali 200—300 kg Tomasove žlindre in 100—150 kg 40 odst. kalijeve soli ali 200—300 kg superfosfata in 150 do 200 kg kalijeve soli. Na slabo gnojeno njivo rabimo še 50 kg amonijskega sulfata.

Konoplje uspeva najbolje, če mu damo tak gnoj, ki hitro deluje, ovčji gnoj, kurji gnoj, gnojnica itd. Od umetnih gnojil so dali poskusi s superfosfatom, s 40 odst. kalijevo in z amonijevo soljo prav dobre uspehe.

Hmelj pridelujemo v posebnih nasadih. Običajno uspeva hmeljnik 12 do 15 let, v prav ugodni zemlji in legi pa še delj časa. Poskusi pri gnojenju hmelja so dozdale pokazali, da mu je najbolje gnojiti eno leto s hlevskim gnojem, drugo leto pa z umetnimi gnojili. Na 100 rastlin vzamemo 10 kg 40 odst. kalijeve soli, 10 kg superfosfata, 10 kg žveplenokislega amonijaka, zadoščajo pa tudi nekoliko manjše množine. Tudi kajnit, Tomasova žindra in čilski soliter se priporočajo. Gnojila je treba že jeseni posipati, čilski soliter pa sipljemo v treh obrokih, prvo tretjino jeseni, ostali pa spomladi. Paziti pa moramo, da ne gnojimo tik zraven trte, temveč v primerni oddaljenosti, da lahko tanke koreninice prodirajo v zemljo. V zateški hmeljarski šoli so dosegli prav lepe uspehe s sledečim gnojenjem: 1. Pri dvoletnem turnusu na lahki zemlji na 1 ha: V prvem letu 325 q hlevskega gnoja, 1 q žveplenokislega amoniaka, 1 q 18 do 19 odst. superfosfata in 75 kg 40 odst. kalijeve soli; v drugem letu: 2 q žveplenokislega amoniaka, 2 q superfosfata in 1 q 40 odst. kalijeve soli. 2. Pri triletnem turnusu: v prvem letu: 325 q hlevskega gnoja, 1 q žveplenokislega amoniaka, 1 q superfosfata, 75 q 40 odst. kalijeve soli; v drugem letu: 2 q žveplenokislega amoniaka, 2 q superfosfata in 1.5 q 40 odst. kalijeve soli; v tretjem letu: 3 q žveplenokislega amoniaka, 3 q superfosfata in 40 odst. kalijeve soli.

Tobak uspeva najbolje na prhli, sprsteninasti ilovnati zemlji. Pri gnojenju moramo upoštevati pred vsem to, da je treba pridelati dober material in mnogo listja. Prevelika množina klorovih solij povzroča sicer bujno rast listja a trpi tobakova kakovost. Najboljši gnoj je dober kompost, uporabljiva so tudi zelena gnojila.

Hlevski gnoj se mora zgodaj jeseni podorati, najboljši je goveji gnoj, konjskega gnoja in stranišnice ne smemo uporabljati, ker povzije tobak preveč klorovih soli in potem slabo gori. Zelo se priporoča, sejati pred tobakom kako žito, kateremu se gnoji izdatno s hlevskim gnojem (300 q na 1 ha za 3 leta).

Če smo le slabo gnojili s hlevskim gnojem, lahko dodamo majhno količino fosforove kisline (100—150 kg superfosfata). Tudi izmed kalijevih gnojil bomo izbirali le ona, ki imajo čim manj klorovih soli, torej 200 do 300 kg 40 odst. kalijeve soli, katero trosimo že jeseni ali najpozneje v zgodnji pomladi. Izmed dušikovih gnojil bomo rabili

čilski soliter (100 do 150 kg) ali 100 kg amonijskega sulfata ali 100 do 150 kg apnenega dušika.

Zelenjava, zelje, ohrovt itd. potrebuje mnogo dušika in se ji vsled tega najbolje prilega hlevski gnoj. Kdor obdeluje samo vrt, bo redkokdaj razpolagal leto za letom z zadostno množino hlevskega gnoja, radi tega bo treba uporabljati tudi umetna gnojila, to še tem bolj, ker je tudi v hlevskem gnoju premalo fosforove kisline in premalo kalija. Važnost zelenjave za prehrano pa nam daje dolžnost, da moramo posvetiti našim vrtovom mnogo pazljivosti, da pridelamo tudi na vrtu čim več. Zato pa lahko še posebej priporočamo umetna gnojila, ker bomo z njimi odvrnili tudi nevarnost, da bi nastale v zemlji sestavine, ki škodujejo zelenjavi.

O grahu smo tudi že govorili v 21. št. »Ljudskega tednika«. Zanj bomo rabili na 100 kvadratnih metrov: 1.5 kg čilskega solitra ali 1 kg amonijeve soli ali 1.5 kg apnenega dušika, 2 kg superfosfata ali 3 kg Tomasove žindre in 2 kg 40 odst. kalijeve soli.

Zelje, karfijola, ohrovt itd. rabijo zelo mnogo hranilnih snovi, posebno pa mnogo kalija. Na 100 kvadratnih metrov se priporoča: 3 kg 40 odst. kalijeve soli, 4 kg apnenega dušika ali 3.5 kg amonijevega sulfata in 5 kg superfosfata ali 6 kg Tomasove žindre. 4 do 6 tednov po saditvi lahko trosimo še na glavo 40 odst. kalijevo sol in kakšno dušikovo gnojilo.

Za salato je priporočati le hlevski gnoj, ker vplivajo umetna gnojila slabo na kakovost. Če bi pa bilo treba tudi umetnih gnojil, zadošča 1 kg superfosfata, 40 odst. kalijeve in amonijeve soli ali apnenega dušika na 100 kvadratnih metrov.

Paradižniki rabijo mnogo gnoja. Na 100 m² se priporoča 4 kg amonijeve soli in 5 kg superfosfata in 6 kg Tomasove žindre.

Luk uspeva ob umetnih gnojilih prav izborno. Na 100 m²: 2 kg amonijeve soli ali 5 kg apnenega dušika, 3 kg superfosfata ali 4 kg Tomasove žindre in 2.3 kg 40 odst. kalijeve soli.

Mnogo hranilnih snovi potrebujejo tudi **kumare**. Najbolje jim gnojim s hlevskim gnojem ali s kompostom. Če tega nimamo, jim damo umetna gnojila, a vselej le v majhnih množinah. Na 100 m² 2 kg amonijeve soli, 2 kg 40 odst. kalijeve soli in 3 kg superfosfata ali 4 kg Tomasove žindre. Gnojiti je treba spomladi.

Gojitev belušev ali špargljev je pri nas le malo razvita. Izmed umetnih gnojil bomo rabili kalijevo sol, superfosfat, čilski soliter in apneni dušik. Z apnom bomo gnojili samo vsako četrto

leto, s superfosfatom meseca marca (1—2 kg), z dušikom (4 kg) junija ali julija. (Dalje sledi.)

*

g Uradni tečaji pri plačevanju taks v mesecu juliju: 1 napoleon 310, 1 zlata turška lira 350, 1 angleški funt šterling 395, 1 dolar 85, 100 francoskih frankov 530, 100 švicarskih frankov 1530, 100 drahem 240, 100 italijanskih lir 390, 100 nemških mark 0.07, 100 čehoslovaških kron 260, 100 mažarskih kron 1, 100 lejev 42, 100 levov 100, 100 peset 1260, 100 holandskih goldinarjev 3400, 100 danskih kron 1535, 100 avstrijskih kron 0.12, 100 poljskih mark 0.07. Ti tečaji veljajo za celi mesec julij.

g Za odpravo izvozne carine na stari krompir. Slovenija pridelala letno nad 2000 vagonov krompirja, tako da je vsled svoje nadprodukcije absolutno navezana na izvez. Ker se vsled pozne sezone pojavlja že nov krompir v zadostnih množinah na trgu, medtem ko nahajamo po zalogah še velike množine lanskega krompirja, ki se dosedaj ni mogel izvoziti, ker znaša izvozna carina 2 Din na kg, kar je povprečno 100% od tuzemske tržne vrednosti krompirja, je poslala ljubljanska trgovska in obrtniška zbornica pristojnim centralnim oblastvom nujni predlog, da se izvozna carina na stari krompir odpravi, da bo mogoče lanskega krompirja vnovčiti predno se skvari.

g Dobra žetev. Po vesteh, ki prihajajo iz severnih delov naše države, je žetev že pričela. Po dosedanjih rezultatih presega letošnja žetev vsa pričakovanja. Posebno ugodna je žetev v Bački. Kvaliteta žita je boljša, kakor vsa dosedanja poveljna leta. Brezdvomno bo to vplivalo ne samo na cene, temveč tudi na stanje naše valute. Tudi iz ostalih pokrajin naše države prihajajo povoljna poročila. Koruza z malimi izjemami zelo dobro uspeva. Splošno stanje setev je kar najboljše in je pričakovati letos v celoti izredno bogato žetev.

g Število živine v naši državi in njena vrednost. Po službenih podatkih ministrstva za kmetijstvo in vode je bilo število živine lani 1. 1922. v naši državi naslednje: govedi 4,058,419, bivoli 31,938, konj 1,043,528, mežgov 15,002, oslov 86,036, svinj 887,020, ovac 8,461,504, koz 1,801,409, perutnine 13 milijonov 810,223. Ta živina je približno vredna: govedo 8,118,000,000 dinarjev, bivoli 64,000,000, konji 5,250,000,000, mežig 32,500,000, osli 86,000,000 svinje 935 milijonov, ovce 2,550,000,000, koze 540,000,000, perutnina 276 milijonov. Vsa naša živina je približno vredna 17 milijard 850 milijonov dinarjev. Kakor je razvidno iz teh podatkov, smo zelo bogati na živini. Na vsakega prebivalca pride nekoliko nad 1000 dinarjev vrednosti

te živine, kar predstavlja odstotek, ki nam ga lahko zavidajo mnoge druge države.

g Vrednost denarja. 1 dinar velja 6 švic. fr. 10 centov. Na zagrebški borzi velja 1 dolar 93.5 do 94 dinarjev, 1 češkoslovaška krona 2.85, 1 napoleon 360, 1 švic. frank 16.25 do 16.30, 1 ital. lira 3.98 do 4.

Tržne cene.

Žito. Pretekli teden se je nova pšenica plačevala v Vojvodini po 300—325, stara po 412, v roke tudi do 450 Din. Novi ječmen se je tržil po 225 do 250 Din z vtovorne postaje. Oves je dosegel ceno 350 Din iz Zagreba. Nova rž se ceni po 250 do 300 Din. Po turščici je živahno povpraševanje. Prvovrstno blago v roke se trži po 325 do 330 Din, pariteta Zagreb. Prvovrstna moka je bila 737.5 slabša 687.5 Din, pariteta Zagreb, z vrečami. Otrobi so se tržili s postaje po 100, iz Zagreba po 160 Din.

Živina. Pretekli teden so bile v Zagrebu nastopne cene za kg žive teže: voli bosanski I. 11 do 12, II. 10 do 11, domači I. 12.50 do 13.75, II. 11.50 do 12, III. 9.50 do 10.50, mlada živina 11.50, II. 9.50 do 10.50, III. 8 do 9, svinje I. 23.50 do 25, II. 21.50 do 22.50, III. 20.50 do 21.25, teleta I. 15 do 15.75, II. 14 do 14.50 do jbla—z I. 15 do 15.75, II. 14 do 14.50, III. 12 do 13.50.

Praščiči. Dne 6. t. m. so bile na semnju v Mariboru naslednje cene v Din: prasei 5 do 6 tednov stari 200 do 250, 7 do 9 tednov stari 265 do 500, 3 do 4 mesece 700 do 850, 5 do 7 mesecev 1200 do 1250, 8 do 10 mesecev 1350 do 1450, 1 leto 1625 do 1875. Žive teže 1 kg 23.75 do 25, mrtve teže 25 do 31.25. — Na Dunaju so bile pretekli teden cene v tisočih a K za svinje debele 24.8 do 26.95, mesnate 23 do 29.5.

Seno se je pretekli teden tržilo v Zagrebu po 75 do 112.50, staro po 100 do 175, detelja po 125 do 137.50, slama 75 do 87.50 Din za mt. Drva, voz 300 do 315.

Les. Cene 7. t. m. za les s slavonske postaje: hrastovi hlodi I. 2000 do 2200, II. 1400 do 1600, hrastovi hlodi za furnirje 2400 do 2700, hrastovi na zrealni rez 3000 do 4000, štafli 3000 do 4000, hrastovi buli 2000 do 3000, francoske dožice 1000 komadov 15 do 18 tisoč, sirovi frizi ozki 1000 do 1200, široki 1400 do 1600, bukovi hlodi I. 250 do 350, bukovi frizi 750 do 850, javorjevi hlodi I. 500 do 650, brestovi hlodi I. 450 do 550, mehko tesano blago 350 do 450, drogi za brzojav, hrastovi 50 do 70, železniški pragi, hrastovi 33 do 51, bukovi 40 do 50, drva za kurjavo, bukova, I., vagon 2750 do 3200, II., vagon 2200 do 2300, mešana vagon 2400 do 2700, oglje, vagon 10 do 11 tisoč.

Ljubljanski trg. Pretekli teden so bile naslednje cene v Din: goveje meso I. 22 do 28 po kakovosti, II. 19 do 23, teletina 22.50 do 25, riba in sal 37 do 38 (na debelo 34), ameriška mast 33, domača 40, šunka 45 do 52, koštrum 18, kozličevina 25, jagnje 23 do 25, piščanci 15 do 25, mleko 3.75 do 4, čajno maslo 70, navadno maslo 60, jajce 1.25 do 1.50, kruh bel 7.50, črn 6.50. Cene moki se vzdržujejo na podlagi cene za moko št. 0 7.50 do 7.75.

RAZNE.

r Bogastvo Stinnesa. Svet nima niti pojma o moči organizma, ki slepo služi Stinnesu, magnatu nemške industrije. Tako poročajo sedaj listi, da dela v Stinnesovih podjetjih 600.000 delavcev, in sicer v rudnikih premoga, lignita, železa, v kovinski industriji, v tovarnah avtomobilov, strojev, električnih potrebščin, ladijedelnih itd. Tvrda Stinnes izkorišča 230 premogovnikov, 65 železnih rudnikov, 36 plavžev, 10 jeklarn, 290 mehaničnih delavnic, 52 tovarn za električne potrebščine, 285 elektrarn in 120 raznih drugih podjetij: ladijedelnih, tiskarn, tovarn za pridelovanje sladkorja itd. Razen tega ima Stinnes 160 bank.

r Zvonovi iz porcelana. Porcelan, ki ga izdelujejo v Meissenu v Nemčiji, je svetovno znan po svoji nenavadni jakosti, lahkoti, sposobnosti za oblikovanje in barvanje ter vsled svoje nenavadne zvonkosti. Nedavno so izdelali za mestno posvetovalnico v Meissenu iz tega porcelana več zvonov različne velikosti, ki jako lepo zvene. Pri teh zvonovih se odlikujejo zlasti visoki glasovi, ki so nenavadno zvonki in polni.

r V času stanovanjske bede se dostikrat zgode stvari, ki se morajo zdeti vsakemu človeku nore, ki pa so kljub temu resnične. Niso osamljeni po mestih slučajji, da mora hišni gospodar stanovati v svoji hiši pri tujih ljudeh, svojih najemnikih, ker ne dobi v lastni hiši stanovanja na podlagi naredb, ki jih je rodila vojna doba. — Francosko časopisje pa je nedavno poročalo o nastopnem dogodku, ki jasno osvetljuje današnjo stanovanjsko bedo, ki vlada skoro po vsem svetu. V mestu Castelnaudary so predelali svojčas neko zasebno hišo v vojašnico, v kateri je stanovalo stalno 15 orožnikov. Lastnik je sedaj zahteval hišo zase ter je tožil orožnike in zahteval, naj se izselijo. Ker pa ima po francoskem zakonu lastnik pravico do stanovanja v lastni hiši,

je sodišče odločilo v prid lastnika, obenem pa izdalo orožnikom povelje, naj sami sebe prisilno vržejo na cesto s pohištvom vred. Kako so orožniki to povelje izvršili, listi ne poročajo.

r Državnik, ki je žrtvoval svoje imetje državi. Ko je bil Paderewski, veliki umetnik na klavirju, predsednik vlade poljske republike, je porabil vse svoje veliko bogastvo, ki ga je pridobil s svojo umetnostjo. Ko je pozneje padel v politično nemilost in bil finančno uničen, je bil Paderewski prisiljen, da ponovno odpotuje v deželo dolarjev na zapadu. Sedaj se je Paderewski zopet vrnil s svojega potovanja po Ameriki, kjer je imel nad 70 koncertov, za katere je zaslužil čistih sedem milijonov frankov, kar predstavlja trideset milijard poljskih mark. Bog ve, ali ne bo morebiti s svojimi milijardami ponovno poskušal srečo v politiki?

r Visoka šola za zdravnice v Afganistanu. V Kabuli, glavnem mestu Afganistana, so nedavno osnovali medicinsko visoko šolo za ženske, ki jo obiskuje že okoli 500 dijakinj. Ker gre v prvi vrsti za naobrazbo zdravnic za mohamedanske ženske, katerim prepoveduje vera zdravljenje potom moških zdravnikov, se poučuje na visoki šoli tudi v ruščini, perzijskem jeziku itd., da bi se moglo zadostiti tudi potrebam drugih dežel.

r Mnogoštevilna družina. V Londonu živi gospa Cressman-Wood Green, ki je stara sedaj 80 let. Imela je v svojem življenju 23 otrok, drugi mož pa ji je prinesel v zakon kot doto še 17 otrok. Poleg teh 40 otrok je popolnoma vzgojila 28 otrok svojih bogatih sorodnikov, ki so ji dajali otroke na hrano in v vzgojo, da bi jih doma ne ovirali. Od njenih 18 hčera ima ena 18 otrok, dve po 14 otrok, dve po 12 otrok, ostale pa vsaka po deset otrok. Babica ima okoli sto vnukov in nekoliko stotin pravnukov obojega spola. Gotovo redki in odlikovanja vredni slučaj!

r Velik zaklad zlata. Iz Valone poročajo: Arheološka ekspedicija, ki je kopala v Janini na mestu nekdanjega gradu Ali paše, je odkrila tajen hodnik, ki se razteza 13 metrov pod zemljo v dolžini 1000 metrov pod nekdanjimi utrdbami. V tem tajnem hodniku so našli poleg 25 človeških okostij 16 zabojev z 55 milijoni egiptovskih dukatov v zlatu in zlatih predmetov ter tepihov istotako v vrednosti 55 milijonov v zlatu. Ali paša, ki je bil zaveznik Napoleona, je kakor znano, izdal Napoleona ter sklenil z Angleži tajen mir. 55 milijonov dukatov je baje prejel kot nagrado za izdajstvo.

r 16 letni astronom. William Nelson Abbot, 16 letni deček v Angliji je pokazal izredno sposobnost za astronomo. Pred nekoliko meseci je odkril zvezdo Beta Ceti. Pred nekoliko dnevi pa je napovedal, da je odkril nov komet v ozvezdju Zmaja. Stari zvezdo-gledi so potrjili odkrije svojega mladega tovariša.

LISTEK.

M. Hartman:

Gozdna vojna.

(Dalje.)

»Luč v Dubni je izginila, Občovanci prihajajo,« je zašepetal ogrski Miha.

»Hitro na delo!« je zaklical Peter in skočil s skale. Pograbil je za rog s smodnikom ter razdelil vsebino med oborožene kmete. Hitro jih je razdelil v več gruč ter jim dal za vodnike posamezne divje lovce, ki so prišli ž njim. Nato jih je peljal naprej in jih skrtil na obeh straneh zelene ravnice za skalami. Ravnotako jih je razdelil spredaj pri vходу gozda, tako da so vsi skupaj tvorili podkev, ki je bila odprta proti Dubni. »Pustite jim mirno, da pridejo v polkrog.« je ukazal, »da pridejo do skale, na kateri bom ležal. Jaz bom ustrelil prvi. Nato pričnete streljati vi drugi od strani in od zadaj. Pozabili bodo, odkod so prišli in kam hočejo. Prihajajo mi ravno v pravem času!«

Po nekaj minutah je bilo vse gotovo in nastala je globoka tišina. Peter Bureš je ležal iztegnjen kakor mačka na skali in zrl proti Občovancem. Njegove oči so se svetile kakor mačkine skozi noč, puška pa je ležala pripravljena poleg njega.

Občovanci so prihajali bliže. Že se je čul njihov smeh, govorjenje in petje. Videlo se je, da ne smatrajo stvari za resne. Ko so stopili v polkrog, so čuli Dušničani razločno njihovo govorico.

»Lopovi se bodo jezili,« je dejal eden izmed njih, »ko bomo njihovi neumni resnobi odgovorili s šalo. Jaz sem vzel namesto puške malo brizgalnico s seboj.«

»In jaz,« je pristavil drugi, »sem svojo puško nabasal namesto s šibrami s peskom in menim, da ne bom iz primerne daljave napravil dosti škode.«

»Za vsak slučaj,« je dejal tretji, »sem nabasal svojo staro puško kakor navadno, kadar grem na zajec.«

»Škoda za šibre,« so se mu smejala sosedge.

»Jaz sam pa sem vzel samo burk-lje s seboj,« je dejal peti, »da bom nanje nasadil vojskovodjo Kejnoha.« »Meni pa bi bilo najljubše,« je zaklical šesti, »ako prinesem kot plen domov čopkasto čepico dolgega Vlaha.« — »Jaz pa mislim,« je dejal najmlajši sin Mike, Zdenko, »kako bi odvedel domov našo sestro

Liduško. Gotovo mora mnogo trpeti.«

»Imaš prav,« mu je odgovoril brat, ki je šel poleg njega na čelu sprevoda. »Pustila bova druge, naj uganjajo norčije, midva pa se splaziva skozi vas k Liduški, napreževa staro kobilu pred voz ter jo odpe-ljeva domov. Ali naj poslušā nepre-stano zabavljanje proti očetu? Ona je dobra in jo to gotovo boli.«

Komaj je to izgovoril, že se je zasvetila puška Petra Bureša. Miha je zavpil, prijel se za srce in padel na obraz, kjer je izdihnil brez glasu kakor jelen, zadet v srce. V istem trenutku so padli strelji na vseh straneh. Skalovje je oživel, petelini na puškah so pokali in iz skrivališč so se pokazale strašne postave napadalcev, ki so pričeli divje kričati. Napadeni Občovanci so se razpršili v strahu na vse strani. Padali so preko trupel svojih tovarišev, ki so ravnokar še korakali poleg njih v šali in smehu. Kričanje groze in strahu se je mešalo s tulenjem ranjencev in vpitjem ter zasmehovanjem napadalcev.

Občovanci so hoteli pobegniti, toda na vseh straneh je nastopil proti njim sovražnik, nobenega izhoda ni bilo, nobene rešitve. Letali so kakor brez glave okrog, kakor divjačina, ki je obdana od pasti, zanjki in gonjačev. Letali so v krogu, dokler se niso v svoji brezupnosti vrgli z golimi rokami na sovražnike. Razvil se je boj v vsej besnosti, o katerem so se dolgo potem ohranile posameznosti.

Dušničani, ki so jih v svojem obupu nenadoma napadli slabo ali pa sploh nič oboroženi Občovanci, niso imeli časa, da bi v drugič nabasali puške. Skočili so na skale ter se ž njih branili s kopiti pušk proti naskakujočim Občovancem. Občovanec Jakob Kristjan je plezal na skalo, na kateri je stalo največ Dušničanov, rjoveč od jeze jih je objel okoli nog in vlekel ter vlekel, da bi jih podrl na tla. Dušničani so tolkli s kopiti po glavi in ramenih, da mu je kri curkoma lila po skali. Zdelo se je, da ne čuti udarcev, vedno ožje je krčil roke kakor zanjko, Dušničani so se pričeli majati, še en sunek in vsi so se z groznim krikom zvalili po skalovju navzdol, krvaveč iz neštetihi ran. Pod seboj so pokopali junaškega napadalca, ki jih tudi v smrti ni izpuštil.

Po nekaj minutah se je povsod prenesel boj s trate na skale, povsod so padali borilci, posamezni ali pa krčevito objeti z višine v globino.

Ogrski Miha je stal na svoji skali, basal svojo puško in streljal z občudovanja vredno naglico. Tu je skočil mladi Severin, ki so ga imenovali lepega Severina, kakor mačka po skali navzgor, izbil mu z enim udarcem puško iz rok, da je zdrčala ropotaje po kamenju. Ves divji se je obrnil Miha proti njemu, zagrabil ga okoli pasu in stiskal skupaj kakor kača, da je stokajoč nagnil glavo nazaj in na široko raztegnil roke. Potem pa ga je ogrski Miha dvignil z ogromno močjo v zrak in zagnal v razpoklino skale, na kateri je stal, skočil z obema nogama nani, potiskal ga v ozko razpoko, da se je lepi Severin po par zdihljajih zadušil.

Peter Bureš je stal mirno na svoji skali in opazoval boj. Njegove postojanke niso napadali. Na vsakogar, kdor se mu je skušal približati, je izprožil pištolo, ki jih je imel vse polno za pasom in jih je vlekel na dan iz vseh žepov, iz vseh delov svoje obleke.

Ker se je boj prenesel na skale, so postala pota prosta, kar so končno Občovanci izrabili ter pobegnili, ne da bi mogli odnesti svoje mrtvece in ranjence. Mladi Joža je stekel naprej v vas in pričel zvoniti z zvoncem, ki je visel sredi Dubne na lesenem stebru. Dubničani so se zbrali in združili z Občovanci, ki so se vrnili preklinjaje, divji od jeze, okrvavljeni in blede v vas. V veliki gruči so odhiteli mazaj na bojišče. Dušničani so izginili. Globok mir, ki ga je pretrgalo samo stokanje umirajočih, je ležal nad prostorom, kjer so se malo prej odigrali grozni dogodki.

V.

Po krvavi noči je zavladala med Dušničani velika potrtoš. Čutili so, da ne morejo več nazaj. Četudi so si dejali z nevoljo, da jih je Peter Bureš presenetil in da so mu skoro brez volje, v nekaki omotici sledili k krvavemu dejanju, so vendar obenem priznavali, da je on edini človek, ki jih more s svojo močjo izpeljati iz zmešnjave. Pokorili so se torej voljno visem njegovim poveljem in odredbam ter posnemali mlade njegove pristaše, ki so bili od nekdanj navajeni, pokoriti se slepo njegovim magljajem. Tako je postal Peter Bureš neomejen poglavar vasi. Mirno je sedel sredi vasi in gledal proti gozdu, ali ne prihaja njegova vohunka, Luneta, ki jo je pričakoval vsak trenutek. Namesto Lunete pa je prišel iz gozdne teme star, nenavadno oblečen mož, ki so ga Dušničani takoj spoznali za občo-

vanskega cerkvenika. Bil je praznično oblečen, imel je dolgo črno suknjo, s kratkim trdim ovratnikom in dolgo vrsto rumenih gubov, običajno zeleno s krznom obšito baržunasto čepico ter rumene irhaste hlače, ki so tičale v visokih nagubančenih škornjih. V gumbnici je imel velik vršič rožmarina, ki mu je molel preko čepice ter je bil pritrjen na suknjo z belim trakom. Tak je stopil pred Petra Bureša.

»Prihajam,« je dejal s tresočim glasom, »da povabim Liduško, hčer Mlike, našega župana, ki je poročena z mladim Štrosom, k pogrebu njenega starejšega brata Hinka Mlike.«

Nič drugega ni pristavil. Molče je stal pred Petrom Burešem, čegar odgovora je pričakoval. Dušničarom se je zdelo, kakor bi bilo v njegovih besedah veliko očitjanje ter so zrlji v zadregi v tla.

Peter Bureš je mrzlo pomignil z roko in prosilec je odšel k hiši Liduške.

Vrata so bila zaklenjena, zakaj Liduška se je po smrti starega župana bala iti med ljudi. Bala se je, da bi se ne izpolnile zle slutnje in se je skrivala v hiši kakor pišče, ko zagleda jastreba nad vasjo. Sedela je ob kolovratu in predla, pela pobožne pesmi, ne da bi odstranila zapaha od vrat. O tem, kar se je godilo zunaj, ni vedela ničesar. Začula je trkanje.

»Kdo trka?« je zaklicala.

»Jaz sem,« je odgovoril občovanski cerkvenik.

»Jezus Marija, kaj se je zgodilo? Kaj hočete? Ničesar nočem zvedeti.«

Kljub temu je že v svojem strahu odstranila zapaha. Velika bojazn jo je prevzela in skoro nezavestna se je naslonila na podboje, kakor da bi hotela preprečiti vstop slu.

»Uboga Liduška,« je vzdihnil cerkvenik.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«. — Odgovorni urednik Fr. Jereb. — Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Žaga

s polnojarmenikom ali z več venecijankami se

vzame v najem ali kupi.

Ponudbe na upravo lista pod
»BODOČNOST«.

»Zakaj uboga?« je vzkliknila in odprla vrata na široko. Ko pa je pogledala cerkvenika natančneje in videla, da je prišel vabit k pogrebu, se je z glasnim krikom zgrudila na prag in pričela jokati.

Cerkvenik jo je dolgo časa gledal molče, končno pa je izpregovoril: »Tvojega starejšega brata so včeraj Dušničani ubili ter prihajam, da te povabim, da mu kot zvesta sestra izkažeš zadnjo čast in da greš z menoj v Občovo k pogrebu.«

Liduška je bridko jokala, potem pa vprašala s strahom: »Ali je Peter Bureš prišel nazaj?«

»Od snoči je tu.«

»In ponoči je bil ubit moj brat. O, jaz sem kriva tega!« je zakričala, da se je čulo po vsej vasi. »Pojdiva hitro proč, da prosim še odpuščanja mojega dragega, mrtvega brata!« Tekla je v izbo, da se napravi za pogreb.

Ko ji je polzela solza za solzo po licu, je pela s tresočim glasom, ki ga je prekinjal jok, staro, pobožno pesem. Tako si je obula rdeče nogavice, črnobažunaste čevlje z visokimi rdečimi petami, oblekla si črni jopič ter si nataknila na glavo belo, okroglo in trdo avbo. Pohitela je na vrt, natrgala rož in cvetlice, da jih položi v krsto bratu, nato pa odšla s cerkvenikom skozi vas.

Ko se je približala gruči, med katero je sedel Peter Bureš ter dajal povelja, je povesila oči, sklenila roke na prsih ter odšla po stranski poti mimo gradu. Cerkenik pa je stopil k Petru Burešu ter ga zaprosil v imenu Občovancev, naj jih pusti tri dni v miru, da pokopljejo svoje mrtvece. Peter Bureš se je za-

smejal in dejal: »Premirje vam dovolim, da morete pokopati svoje mrtlice, predvsem pa tudi zato, ker potrebujemo časa tudi zase. Povej Liduški, je še pristavil, da se mora takoj po pogrebu vrniti v našo vas, ako hoče sploh še priti nazaj, zakaj po treh dneh bo svet tukaj izgledal precej drugačen in nobena občovanska miš ne bo mogla več ukrasti zrna dušniške pšenice!«

Ko je cerkvenik povedal to naročilo Liduški, je samo pokimala z glavo in zašepetala: »Bom prišla, zakaj jaz spadam v hišo svojega moža.« — Korakala sta proti gozdu. Liduška je komaj videla skozi solze pot pred seboj ter se je izpodtikala pri vsakem koraku. Kakor je tudi bila videti mirna in vdana, se je vendar bal cerkvenik, da bo vsak trenotek pričela tožiti, jokati na glas in da bo podlegla žalosti, ki jo je navdajala. Da bi jo zdramil ter jo nekoliko razvedril, je pričel glasno peti pobožno pesem. Liduška je spočetka pela potihoma, kmalu pa je postajal njen jasni glas močnejši in pričela je krepkejšje korakati dalje. Trepetaje in lepo je odmevala pesem med mogočnimi smrekami.

Zatoplena v svojo pesem in bolečino, nista opazila, kako je smuknila mimo v sivo haljo zavita postava, kakor srna od grma do grma. — Bila je Luneta, ciganka. V nekaj trenutkih je prišla v vas, kjer se je zgrudila k nogam svojega gospodarja, Petra Bureša. — »Ali si že tu, moja mala vohunka?« je vprašal smehljaje in jo pogladil po glavi. »Kaj si slišala in videla? Kaj si počela, mala gaščerica?«

(Dalje prih.)

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

Nov pisalni stroj

znamke »Stoewer Record« se proda. Naslov pove uprava lista.

Portland - cement

v vsaki množini in po tovarniški ceni vedno v zalogi. Trgovci dobijo primeren popust. Prodaja se od 50 kg naprej. **Prodajni urad Portlandskega cementa, Ljubljana, Dunajska cesta št. 31.**